

Samen wonen, werken,
ondernemen en recreëren
in een groen en
historisch gebied

Inhoudsopgave

1.	Waarom een omgevingsvisie?	3	6.	Ruimtelijke visie: antwoord op belangrijke vraagstukken	17
1.1	De omgevingsvisie is een instrument van de Omgevingswet	3	6.1	In samenhang kijken naar de leefomgeving	17
1.2	De omgevingsvisie gaat over de kwaliteit van de leefomgeving: nu en in de toekomst	4	6.2	Hoe gaan we om met het toevoegen van woningen?	18
1.3	De omgevingsvisie is onze stip op de horizon	4	6.3	Hoe houden we voldoende passende werkgelegenheid?	19
2.	Hoe de omgevingsvisie is opgesteld	5	6.4	Hoe houden we bij ontwikkelingen meer rekening met duurzaamheid?	20
2.1	Inleiding	5	6.5	Hoe gaan we bodemdaling tegen?	20
2.2	Fase 1 Verzamelen en verkennen	6	6.6	Hoe beschermen we historisch erfgoed en maken we tegelijk ontwikkelingen mogelijk?	21
2.3	Fase 2 Raamwerk	6	6.7	Hoe wekken we duurzame energie op en beschermen we tegelijk ons landschap?	21
2.4	Fase 3 Maken van de omgevingsvisie	6	6.8	Hoe zorgen we voor een gezonde woon- en leefomgeving?	22
3.	De kracht van Gooise Meren	7	6.9	Hoe houden we veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in evenwicht?	22
3.1	Inleiding	7	6.10	Omgevingsvisiekaart	23
3.2	Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit	8	7.	Visie per deelgebied	25
3.3	Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter	8	7.1	Indeling in deelgebieden	25
3.4	Een bijzondere natuur-, water- en erfgoedparel	9	7.2	Centrumgebieden	27
3.5	Centrale ligging en goed bereikbaar	9	7.3	Woongebieden	27
4.	Aandachtspunten voor de toekomst	11	7.4	Bedrijventerreinen	28
4.1	Inleiding	11	7.5	Recreatieve gebieden	28
4.2	Maatschappelijke trends en ontwikkelingen	12	7.6	Agrarisch buitengebied	29
4.3	Aandachtspunten voor Gooise Meren door trends en ontwikkelingen	12	7.7	Natuurgebieden	29
5.	Visie op de Toekomst: de Schijf van Vijf	13	8.	Aan de slag	30
5.1	Vijf ambities	14			
5.2	Samen werken en veilig op weg in de regio	15			
5.3	Samen leven in buurt, wijk en gemeente	15			
5.4	Natuur- en erfgoedparels verder versterken	15			
5.5	Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	16			
5.6	De leefomgeving (nog) mooier en gezonder maken	16			

1. Waarom een omgevingsvisie?

1.1 De omgevingsvisie is een instrument van de Omgevingswet

De Omgevingswet komt eraan! De Omgevingswet voegt verschillende wetten en regels samen die over de leefomgeving gaan, zoals over wonen, verkeer, erfgoed, natuur en milieu. Het doel van de Omgevingswet is een samenhangende aanpak van onze leefomgeving. Mensen krijgen zo beter inzicht in ruimtelijke plannen en regels, er komt meer ruimte voor maatwerk en de besluitvorming wordt sneller.

De omgevingsvisie is één van de instrumenten ('gereedschappen') van de Omgevingswet. De omgevingsvisie vervangt onder andere de structuurvisie en beschrijft:

- de kwaliteit van de leefomgeving.*
- de gewenste ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van de leefomgeving,*
- de hoofdzaken van het beleid voor de leefomgeving.*

Kortom, de omgevingsvisie beschrijft waar we met de gemeente naar toe willen. De omgevingsvisie wordt verder uitgewerkt in programma's. Die gaan meer over de uitvoering. Ook maken we een omgevingsplan. Het omgevingsplan beschrijft alle regels over de leefomgeving voor burgers en bedrijven. Het omgevingsplan vervangt de bestemmingsplannen (en een aantal verordeningen) in onze gemeente.

1.2 De omgevingsvisie gaat over de kwaliteit van de leefomgeving: nu en in de toekomst

De kwaliteit van de leefomgeving is het uitgangspunt van de Omgevingswet. De Omgevingswet wil deze kwaliteit beschermen en tegelijkertijd ontwikkelingen mogelijk maken.

Met onze omgevingsvisie laten we de gewenste weg naar de toekomst zien. Daarbij hebben we ons afgevraagd: 'welke kwaliteiten vinden we in Gooise Meren belangrijk en hoe kunnen we die beschermen?' Daarbij gaat het bijvoorbeeld om onze bijzondere natuur en de culturele voorzieningen. We moeten ook

rekening houden met ontwikkelingen die op ons afkomen. Denk aan de vergrijzing, het tekort aan woningen, eenzaamheid of klimaatverandering. Dat betekent dat we ons moeten aanpassen en soms andere keuzes maken dan we in het verleden hebben gemaakt. Door veranderingen ontstaat dan ook de mogelijkheid voor verbetering.

We staan als gemeente niet alleen. We hebben ook te maken met buurgemeenten, de provincie en de rijksoverheid. Ook moeten we rekening houden met meer partijen die zich bezig houden met bijvoorbeeld de aanleg en onderhoud van wegen, het bouwen en beheren van woningen, of met recreatie en natuur. Samen maken we de leefomgeving.

1.3 De omgevingsvisie is onze stip op de horizon

Wij willen met een heldere visie aangeven wat de situatie in de gemeente nu is en waar we met de gemeente naartoe willen. Soms moeten we stevige keuzes maken. De omgevingsvisie is daarvoor de kapstok. De omgevingsvisie helpt ook bij het bepalen van het toekomstige beleid en hoe de gemeente omgaat met nieuwe plannen en ideeën van burgers en ondernemers. In de visie wordt ook het gemeentelijke beleid over milieu- en duurzaamheid beschreven. We onderzoeken altijd hoe we hieraan kunnen bijdragen.

De omgevingsvisie gaat uit van bestaand beleid (lokaal, regionaal, provinciaal). De visie begint niet op nul. Waar nodig maakt de omgevingsvisie nieuwe keuzes in wat het belangrijkste is. Die nieuwe keuzes zijn de basis voor nog te maken beleid.

Met de omgevingsvisie maken we steeds minder apart beleid per onderwerp, zoals wonen, werken, natuur, economie. We beoordelen nu alles meer samen. De vraag is telkens: wat is het effect van bepaalde keuzes op de andere onderwerpen? Hoe hangen ze met elkaar samen? Het beleid per onderwerp dat we eerder hebben gemaakt, blijft nog even gelden. Bij het beoordelen van nieuwe ideeën en plannen kijken we wel eerst of het past bij de nieuwe omgevingsvisie.

2. Hoe de omgevingsvisie is opgesteld

2.1 Inleiding

De omgevingsvisie is gemaakt in drie fases. In elke fase hebben veel mensen en organisaties meegedacht en meegepraat. Dit heet participatie. Hieronder lees je hoe we de omgevingsvisie hebben gemaakt en hoe we de participatie hebben gedaan.

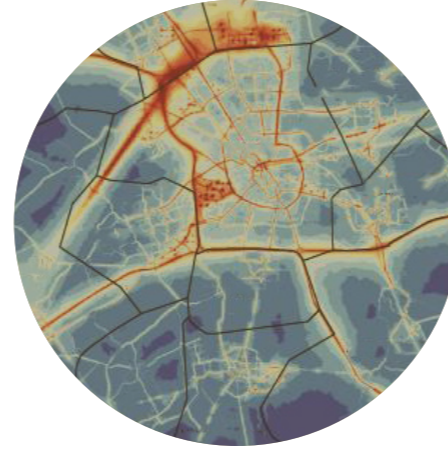

2.2 FASE 1 Verzamelen en verkennen

We zijn begonnen met het goed bekijken van de huidige situatie in Gooise Meren. Ook we hebben bekeken wat het bestaande beleid is. Deze informatie vormde de basis voor de omgevingsvisie. Deze eerste fase was vooral gericht op de vraag: Wat is onze identiteit? Wat maakt Gooise Meren nu Gooise Meren? Wat zijn onze 'kernkwaliteiten'? Wat willen we graag behouden? Daarnaast hebben we gekeken naar het huidige beleid, maatschappelijke trends en ontwikkelingen, en de belangrijkste vragen.

Deze verkenning hebben we samen met ambtenaren, de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, inwoners en organisaties uitgevoerd. Hiervoor zijn verschillende bijeenkomsten georganiseerd tijdens de 'Weken van de Leefomgeving', in februari en november 2020.

2.3 FASE 2 Raamwerk

In de tweede fase zijn we aan de slag gegaan met het opstellen het Raamwerk Koers en Keuzes. In het Raamwerk hebben we de koers (richting) voor de hele gemeente beschreven. Deze hebben we uitgewerkt per deelgebied en per thema. Samen vormen de Verkenning en het Raamwerk de aanzet voor de omgevingsvisie. De gemeenteraad heeft het raamwerk vastgesteld in november 2021.

In deze fase is ook de milieueffectrapportage (m.e.r.) opgestart. In het Milieueffectrapport (MER) is beschreven wat de milieugevolgen zijn van wat er in de omgevingsvisie staat. Zo is het zeker dat het onderwerp milieu voldoende aandacht krijgt in de omgevingsvisie.

Inwoners, ondernemers en organisaties konden in deze fase een reactie geven op de hoofdlijnen van de omgevingsvisie. Daarvoor hebben we vragen gesteld aan het inwonerpanel van Gooise Meren. Ook hebben we vragen gesteld aan jongeren met een speciale jongerenenquête. En we spraken organisaties via online bijeenkomsten in Muiden, Naarden, Muiderberg en Bussum.

2.4 FASE 3 Maken van de omgevingsvisie

In deze derde fase hebben we de uiteindelijke (ontwerp)omgevingsvisie gemaakt. Het is een visie met veel afbeeldingen en kaarten, die een beeld geven van hoe we met zijn allen willen dat de leefomgeving er in de toekomst uitziet. De visie beschrijft de aanpak van de leefomgeving: Hoe kunnen we de gemeente inrichten? Wat is belangrijk en wat is minder belangrijk? Ook gaat de visie in op hoe we dat voor elkaar gaan krijgen (de uitvoering), hoe en wie kunnen meedenken en helpen met uitvoeren (de participatie), de instrumenten en de rol van de gemeente. Iedereen kan in de inspraakperiode een reactie geven op de ontwerp-omgevingsvisie. Deze reacties worden meegenomen bij de definitieve omgevingsvisie.

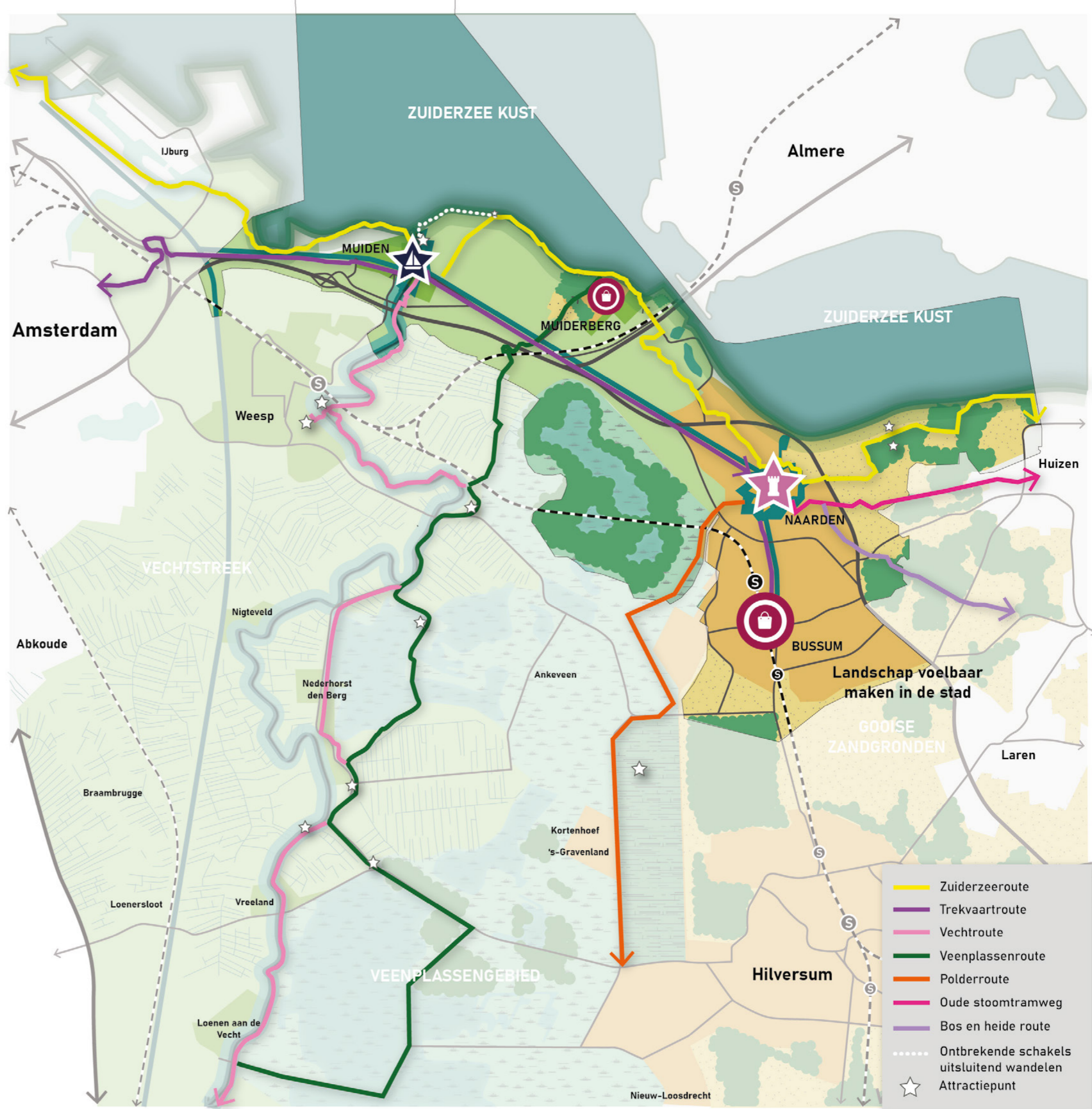
3. De kracht van Gooise Meren

3.1 Inleiding

We hebben met inwoners, organisaties en ondernemers gesproken over de identiteit van Gooise Meren. Het is belangrijk om deze identiteit als basis te nemen voor onze visie op de toekomst. Het doel is om die identiteit zoveel mogelijk te behouden en te versterken.

Wat is die identiteit van Gooise Meren? De identiteit wordt bepaald door de volgende 'kernkwaliteiten'; de meest waardevolle eigenschappen van onze gemeente:

1. Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge 'leefkwaliteit'
2. Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en eigen karakter
3. Een bijzondere parel van natuur-, water- en geschiedenis
4. Centrale ligging, midden in Nederland en goed bereikbaar via goede wegen, het water, fietspaden en openbaar vervoer.

3.2 Goed leven in Gooise Meren: ruim en rustig wonen met een hoge leefkwaliteit

Gooise Meren is een aantrekkelijke woon- en leefomgeving in de regio Gooi- en Vechtstreek. Er is alles wat nodig is voor een goed leven. De gemeente maakt deel uit van de Metropoolregio Amsterdam. We hebben in Gooise Meren een unieke combinatie van wonen, werken en welzijn: onze gemeente is groen, creatief, saamhorig en met veel geschiedenis. Mensen wonen hier fijn! Voor cultuurliefhebbers is er veel te kiezen. Er zijn musea, theaters en er is een filmhuis. Er zijn daarnaast veel verschillende voorzieningen voor de zorg en het onderwijs, waaronder speciaal onderwijs.

Gemeente Gooise Meren telt ruim 57.000 duizend inwoners, verdeeld over 7.754 hectare grond. Dit aantal stijgt (naar verwachting) naar ruim 59.000 inwoners in 2040. Ongeveer een kwart van de woningen in onze gemeente is een sociale huurwoning (in bezit van woningbouwvereniging); circa 15% een particuliere huurwoning. De overige woningen zijn koopwoningen. Het grootste deel van de woningen zijn eengezinswoningen.

De gemiddelde inwoner van Gooise Meren heeft een hoog inkomen, vergeleken met de rest van Nederland. Er is daarnaast een lage werkloosheid. De laatste jaren is er een daling van de criminaliteit in de gemeente te zien. Inwoners en ondernemers krijgen veel ruimte om met eigen plannen te komen (initiatieven) en om mee te doen met het bedenken en uitvoeren van plannen van anderen (participatie). Zij kennen hun eigen buurt dan ook goed. Ook vragen we kinderen en jongeren om mee te denken bij het ontwikkelen van plannen en regels (beleid).

We willen in Gooise Meren voorkomen dat mensen in de problemen komen door bijvoorbeeld ziekte, armoede, schooluitval of ongeschikte woonsituaties. We werken daarbij aan belangrijke onderwerpen zoals mantelzorg, eenzaamheid, gelijke kansen, jeugd en opvoeden.

'Onze gemeente is groen, creatief, saamhorig en met veel geschiedenis'

3.3 Verbondenheid in de kernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter

Sinds 2016 vormen de kernen Naarden, Muiden, Bussum en Muiderberg samen Gemeente Gooise Meren. Iedere kern heeft daarbij zijn eigen identiteit behouden. En iedere kern heeft zijn eigen speciale kwaliteiten, die elkaar goed aanvullen:

- Het intieme, rustieke en uniek gelegen **Muiderberg** met zijn groene Dorpsbrink en bijzondere kuststrook;
- Het levendige **Bussum** met haar winkelhart, waarin winkels, horeca, de markt, kunst, cultuur en groen bij elkaar komen. In Bussum zijn verschillende woonwijken en bedrijventerreinen: Het Spiegel is één van de oudste villawijken in Nederland en net als de wijk Bredius een beschermd dorpsgezicht;
- **Naarden**, met haar diverse woonwijken, activiteiten van bedrijven en ondernemers. De kern van Naarden is het beschermd stadsgezicht Naarden Vesting, met de Grote Kerk, de unieke stervormige vestingwallen, de horeca, voorzieningen, culturele evenementen en de schootsvelden;
- Het 700 jaar oude **Muiden** is ook een beschermd stadsgezicht met prachtige vestingwallen, het Muiderslot, de haven en de sluizen, de schootsvelden en forteiland Pampus. In Muiden vind je ook oude en nieuwe woonwijken waar mensen met plezier leven.

© Tom Loman, gemeente Gooise Meren

3.4 Een bijzondere natuur-, water- en erfgoedparel

Er is heel veel bijzondere natuur en water. Gooise Meren is geliefd bij inwoners, toeristen en recreanten vanwege het rijke cultureel erfgoed, de natuur en het landschap. Ook jongeren in Gooise Meren vinden de natuur en het water in de gemeente belangrijk.

Gooise Meren heeft veel buitengebied met bekende meren zoals het Naardermeer, IJmeer en Gooimeer. Het Naardermeer was het eerste natuurmonument van Nederland. Door het vele water zijn er veel mogelijkheden voor waterrecreatie, zowel aan de kust als op de binnenwateren. Aan de verschillende zwemstranden kunnen

mensen aan watersport doen. In Gooise Meren is ook bos (Naarderbos) en (veen)heide (Bussumerheide). De natuur in Gooise Meren en de regio Gooi en Vechtstreek is een belangrijk onderdeel van de beschermde 'Ecologische hoofdstructuur' en 'Natura 2000-gebieden' in Nederland. In de rijke natuur leven bijzondere diersoorten.

Behalve natuur zijn er veel goed bewaarde gebouwen en landschappen die we uit het verleden hebben geërfd. Dit willen we bewaren voor de volgende generaties. In Gooise Meren bevindt zich een gedeelte van de Hollandse Waterlinie, die pas geleden is opgenomen op de Werelderfgoedlijst.

3.5 Centrale ligging en goed bereikbaar

Gemeente Gooise Meren ligt centraal in Nederland. Op korte afstand liggen grote steden zoals Amsterdam, Utrecht, Almere en Amersfoort. De gemeente is goed bereikbaar over de weg (A1 en A6) en over het water en is een knooppunt van fiets- en wandelroutes. Daarnaast heeft Gooise Meren twee stations: Naarden-Bussum en Bussum Zuid. Het is daarmee een aantrekkelijke gemeente voor mensen (en gezinnen) die ruimer willen wonen, maar die in één van de buurstedes werken. De goede bereikbaarheid is ook aantrekkelijk voor ondernemers om hier een bedrijf te starten. Dit geldt in het bijzonder voor bedrijventerreinen Gooimeer Zuid aan de A1.

'Ook jongeren in Gooise Meren vinden de natuur en het water in de gemeente belangrijk.'

Kernen

Historische kernen met een eigen identiteit.

Muiden

Dynamische watersport, stad met een kleinschalige, nautische uitstraling, met de unieke troeven Muiderslot, Vesting, haven, de schootsvelden en Pampus

Muiderberg

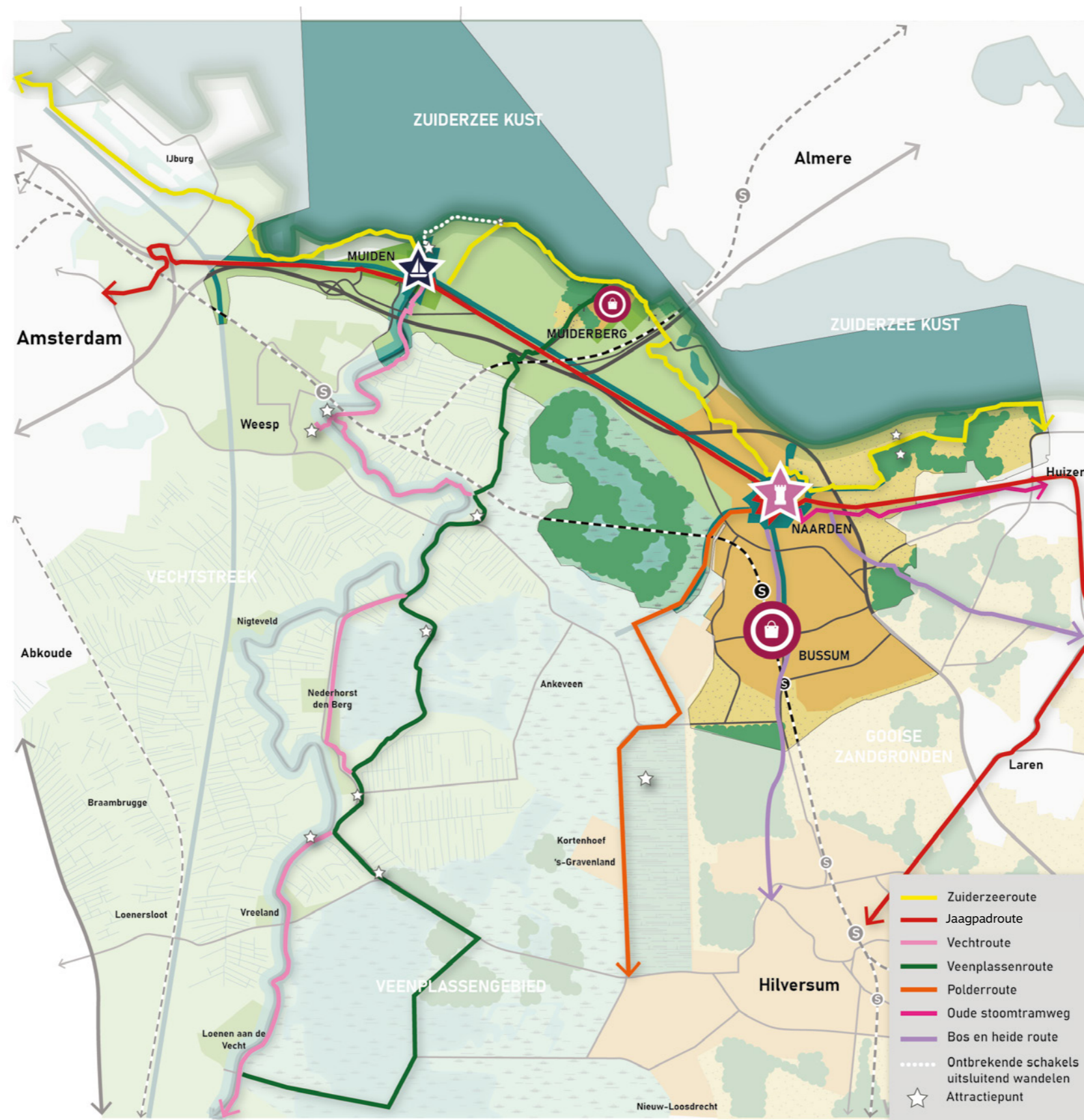
Wonen en recreëren in het groen en de luwte van de kust

Naarden vesting

Cultuurhistorische Vestingstad met grachten aan de Zuiderzee voorzieningen, evenementen en schootsvelden

Bussum

Dorpsachtig met kleinstedelijke trekken, levendigheid en winkelhart

Infrastructuur

Bereikbaarheid:

- Via A1, Amsterdam-Utrecht
- Via A6, Almere
- Via spoorlijn, Amsterdam, Hilversum, Utrecht, Almere

Netwerk van lange lijnen

- Netwerk van recreatieve lange lijnen door verschillende landschapstypen
- Extra schakels waar recreatieve potenties / attractiepunten liggen

Landschapstypen

- Vechtstreek
- Veenplassen
- Zandgronden het Gooi
- Bossen
- Oeverzone Kustgebied
- IJmeer & Gooimeer

4. Aandachtspunten voor de toekomst

4.1 Inleiding

We willen onze vier kernkwaliteiten behouden voor de toekomst. Dat gaat alleen niet vanzelf. Een aantal maatschappelijke ontwikkelingen heeft invloed op deze kwaliteiten.

4.2 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

De volgende maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op onze kwaliteiten:

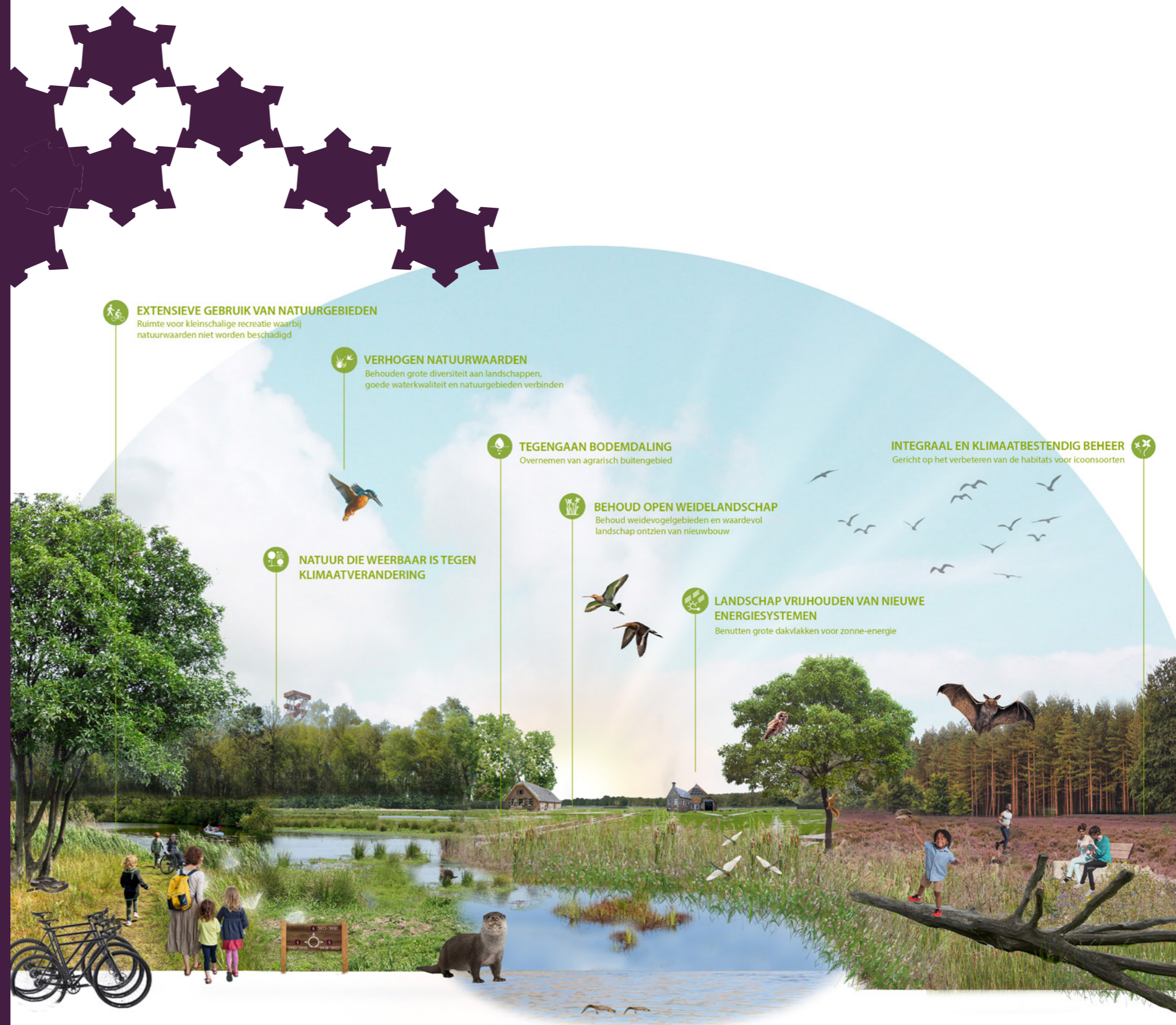
- De biodiversiteit (de hoeveelheid dier- en plantensoorten op het land en in het water) neemt af: er zijn dus steeds minder verschillende soorten planten en dieren.
- We zijn beter bereikbaar, maar dat leidt ook tot **grotere reisafstanden** van huis naar werk.
- Er komen steeds nieuwe, vaak duurzame, vervoermiddelen, zoals elektrische auto's, fietsen, scooters enzovoort.
- Er komen **méer huishoudens**. Vooral het aantal eenpersoonshuishoudens wordt hoger.
- **Vergrijzing** (meer oude mensen en ontgroening (minder jonge mensen) zorgen voor steeds grotere verschillen in woonwensen.
- **Individualisering** (dat we minder samen doen) en **eenzaamheid** nemen toe.
- Er is meer (mantel)zorg nodig.
- Er zijn veranderingen in de **luchtkwaliteit en geluidsoverlast**.
- **Globalisering en digitalisering** hebben invloed op het winkelen.
- We moeten ons energiegebruik aanpassen (energietransitie). Bedrijfsgebouwen en woningen moeten energiezuiniger worden (verduurzaming van de gebouwde omgeving)
- We moeten meer goederen **hergebruiken** (circulaire economie).
- **Klimaatverandering**: hittestress (door gebouwen en verkeer kan de warmte moeilijk weg), verdroging van de grond maar tegelijkertijd meer wateroverlast door heftige regenbuien.

4.3 Aandachtspunten voor Gooise Meren door trends en ontwikkelingen

Bovenstaande ontwikkelingen hebben mogelijk positieve of negatieve gevolgen voor onze identiteit en onze vier kernkwaliteiten. Om de kernkwaliteiten te behouden, zijn deze vastgelegd in de omgevingsvisie. Door de nieuwe ontwikkelingen willen we ook kwaliteiten toevoegen die we nu nog te weinig hebben.

Ook is er bestaand beleid dat nog moet worden uitgevoerd. Daarvoor kan eventueel extra beleid (zoals programma's) worden ontwikkeld. We houden dan rekening met al deze ontwikkelingen.

5. Visie op de Toekomst: de Schijf van Vijf

5.1 Vijf ambities

Het is niet vanzelfsprekend dat onze kwaliteiten behouden blijven voor de toekomst. Daar moeten we ons uiterste best voor doen. We willen bovendien goed in kunnen spelen op ontwikkelingen die op ons afkomen, zoals klimaatverandering, vergrijzing en eenzaamheid. Daarom gaan we bepaalde onderwerpen meer aandacht geven, zoals bijvoorbeeld gezondheid en duurzaamheid. Denk bij duurzaamheid aan: aanpassen aan het klimaat, overstappen op duurzame energie, biodiversiteit en hergebruik (circulaire economie).

Onze doelen voor de toekomst van onze leefomgeving hebben we samengebracht in de Schijf van Vijf van Gooise Meren. Die geeft richting aan een gezonde toekomst, via deze omgevingsvisie, maar straks ook bij het beoordelen van plannen en ideeën.

De Schijf van Vijf bestaat uit vijf ambities (onze doelen):

1. Samen werken en veilig op weg in de regio
2. Samen leven in buurt, wijk en gemeente
3. Natuur- en erfgoedparels (de mooie plekken met natuur en geschiedenis) verder versterken
4. Verduurzaming als vliegwiel voor de toekomst (we gebruiken het duurzaam maken van de gemeente om ook andere doelen te halen)
5. De leefomgeving (nog) mooier en gezonder maken

De Schijf van Vijf

5.2 Samen werken en veilig op weg in de regio

Gooise Meren is goed verbonden met de regio en heeft een aantrekkelijke ligging. Dat zien we ook terug in onze sterke economie. Wij richten ons op een verdere versterking van deze positie door regionaal samen te werken.

Naarden en Bussum zijn goed bereikbaar met de trein en de auto, maar de bereikbaarheid van Muiden en Muiderberg moet beter. Daar gaan we mee aan de slag. Tegelijk is het belangrijk dat het verkeer de leefbaarheid niet aantast. Daarom kiezen we ervoor om voorop te lopen in duurzaam vervoer. Dat wil zeggen dat we het openbaar vervoer, fietsen en wandelen, elektrisch vervoer en het gebruik van deelauto's willen aanmoedigen.

5.3 Samen leven in buurt, wijk en gemeente

We hebben een sterke samenleving, met veel ondernemers en initiatieven, actieve verenigingen en verschillende activiteiten in de wijken. In de toekomst willen we dit zo houden of zelfs verbeteren. We zetten in op sociaal beleid waarbij leefbaarheid (hoe goed je ergens kunt wonen) en veiligheid van wijken en buurten van groot belang zijn. Ook moedigen we mensen aan om met plannen te komen om de gemeente mooier, aantrekkelijker en fijner te maken.

5.4 Natuur- en erfgoedparels verder versterken

Gooise Meren heeft een heel eigen, herkenbaar landschap. Het is vooral een 'cultuurlandschap' (een door mensen gemaakt landschap), dat is verweven met ons cultureel erfgoed (oude gebouwen en landschappen) en onze natuur. De diversiteit van het landschap in één regio in de Randstad is uniek. Het landschap in Gooise Meren vertelt de geschiedenis van het gebied en geeft karakter en identiteit aan onze omgeving. Onze regio is ook de bakermat, de oorsprong, van de Nederlandse natuurbescherming. Het past in onze geschiedenis om hier samen verantwoordelijkheid voor te nemen.

Het landschap staat onder druk, door bijvoorbeeld klimaatverandering en de vraag naar woningen. Het landschap maakt ook juist dat mensen hier graag willen wonen. Het zorgt voor een fijne omgeving. Deze waarde van het landschap is niet altijd in geld uit te drukken. Gooise Meren wil zijn groene (natuur) en blauwe (water)kwaliteiten daarom behouden en sterker maken. Bij ontwikkelingen in de omgeving zetten wij ons in voor behoud van het 'illusie landschap' (dit is een landschap dat de indruk wekt van een aaneengesloten natuurgebied door stedelijke ontwikkelingen slim in te passen in de natuur).

5.5 Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst

De verandering van het klimaat wordt merkbaar in onze eigen omgeving. In de regio moeten we daarom werken aan waterveiligheid en het tegengaan van droogte. De regio kan ook een bijdrage leveren aan het verminderen van broeikasgassen (stoffen die bijdragen aan de opwarming van de aarde) en de overstap op duurzame energiebronnen. Dit vraagt om afstemming in de regio: waar wekken we grootschalig duurzame energie op, wat hebben we nodig aan regionale energie-netwerken en hoe willen we energie besparen?

Het is ons doel om een klimaatneutrale gemeente te zijn. Klimaatneutraal betekent dat we niet bijdragen aan klimaatverandering. Daarom sluiten we aan bij de landelijke doelstelling om de uitstoot van CO₂ (koolstofdioxide) te verminderen: met 49% in 2030 (ten opzichte van 1990) en met 95% in 2050. In 2050 willen we ook aardgasvrij zijn. De gebouwen in onze gemeente gebruiken dan geen aardgas meer, bijvoorbeeld om te koken en te verwarmen. Verder gaan we onze straten, pleinen en parken voor 2050 helemaal klimaatbestendig inrichten, zodat daar de gevolgen van de klimaatverandering zelf worden opgevangen. In 2050 zijn we ook volledig circulair. We produceren dan geen afval meer, maar hergebruiken alle grondstoffen. Ook doen we ons uiterste best om de biodiversiteit (veel soorten planten en dieren) te verbeteren. Alle verschillende soorten planten en dieren ondersteunen elkaar en houden elkaar in leven. Mensen zouden niet kunnen bestaan zonder biodiversiteit.

5.6 De leefomgeving (nog) mooier en gezonder maken

Gemeente Gooise Meren wil een complete gemeente zijn, met genoeg kansen voor iedereen. Jong en oud, rijk en arm, praktisch en hoger opgeleid, klein of groot huishouden, goed of slecht ter been: voor alle groepen is er een passende woning en een toegankelijke leefomgeving (dat iedereen er kan komen). We willen zorgen voor voldoende woningen en een gevarieerd woningaanbod, van verschillende typen woningen. Het aantal sociale (huur)woningen en het aantal woningen in de middelste prijsklasse moeten meegroeien met de groei van het totaal aantal woningen in onze gemeente.

Ook de komende jaren blijft de vraag naar woningen hoog. Er zijn te weinig woningen voor iedereen die in Gooise Meren wil wonen. We hebben daarom voldoende nieuwbouw nodig. Die nieuwe woningen zijn ook nodig voor de 'doorstroming': mensen kopen een nieuw huis en zo komen er huizen vrij voor starters en jongeren.

6. Ruimtelijke visie: antwoord op belangrijke vraagstukken

6.1 In samenhang kijken naar de leefomgeving

De Schijf van Vijf geeft richting aan de toekomst van Gooise Meren en laat zien dat deze in balans moet zijn. Die richting is voor een groot deel gebaseerd op het al bestaande beleid (plannen en regels). Dit beleid is alleen per onderwerp apart opgesteld. Het is goed om de onderwerpen samen te bekijken: wat is het effect van het ene beleid op het andere beleid? Dat levert soms problemen op, omdat plannen tegen elkaar in gaan. In die gevallen moet nog een –lastige– keuze worden gemaakt. Tegelijk biedt het ook kansen om verschillende onderwerpen juist met elkaar op te pakken.

We hebben deze gevallen benoemd in 'acht belangrijke vraagstukken'. In dit hoofdstuk omschrijven we deze belangrijke vragen en leggen we per vraag de richting vast.

6.2 Hoe gaan we om met het toevoegen van woningen?

Het aantal inwoners van Gooise Meren groeit: van 57.000 in 2020 naar ongeveer 59.000 in 2040. Dat betekent ook dat er meer woningen nodig zijn in de toekomst. We worden ook steeds ouder en er komen steeds meer oudere mensen in vergelijking tot jonge mensen. Dit heet 'vergrijzing'. Dit leidt tot een grotere vraag naar levensloopbestendige woningen. Deze zijn zo gebouwd dat de bewoners erin kunnen blijven wonen als hun levensomstandigheden veranderen, bijvoorbeeld door ouderdom, ziekte of een handicap. Ook zijn er meer (kleinere) woningen nodig voor één of twee personen.

Tegelijkertijd willen we het landschap beschermen. Daarom worden woningen vooral binnen het bestaande bebouwde gebied toegevoegd. Dit heet verdichting.

Zo sparen we het waardevolle landschap. Verdichting kan ook verbeteringen opleveren. Vlakbij het spoor zijn bijvoorbeeld vaak 'rafelranden' of (volgens de huidige inzichten) minder mooie gebouwen aanwezig. Ook op plekken waar vernieuwing van bestaande woningbouw noodzakelijk is, kunnen we verdichten. Hierbij blijven we rekening houden met de woonkwaliteiten van Gooise Meren. Woningbouw biedt ook de kans om de woonomgeving mooier te maken, door veel aandacht te besteden aan het uiterlijk, de kwaliteit en duurzaamheid. Dit geldt ook voor plekken die we gaan veranderen ('transformatielocaties'), zoals oude bedrijven, schoolgebouwen en kerken in woongebieden. Die bieden ook mogelijkheden om nieuwe woon- en werkplekken te maken.

De keuze van Gooise Meren:

Het bouwen van extra woningen is nodig om tegemoet te komen aan de eigen inwonersgroei en de dalende huishoudengrootte (aantal mensen per huis). Hierdoor verandert ook de woonvraag van onze inwoners. Daar houden we rekening mee.

We kiezen voor het bouwen van woningen voor onze eigen inwoners. Tot 2025 worden er onder andere in de Krijgsman, BORgronden en Crailo ongeveer 2.800 woningen bijgebouwd. We gaan daarbij uit van minimaal 350 sociale huurwoningen om het percentage sociale huurwoningen op peil te houden.

Vanwege de hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden van ons landschap, bouwen we nieuwe woningen vooral in de bestaande kernen (verdichting). De mogelijkheden hier zijn echter beperkt. Tegelijk willen we toch dat er voldoende aanbod is van betaalbare en middeldure woningen. Daarom kiezen we ervoor om beschikbare plekken te verdichten. Hierbij kan op bepaalde plekken ook naar hoogbouw worden gekeken, als het past bij de omgeving.

Ook moet de verdichting passend zijn bij andere doelstellingen uit de omgevingsvisie (Schijf van Vijf), zoals vergroening en mobiliteit. Zo houden we de leefbaarheid in stand.

6.3 Hoe houden we voldoende passende werkgelegenheid?

Genoeg werk is belangrijk voor de welvaart en het welzijn van inwoners. Hierbij hoort ook kans op het vinden van een passende baan. Bedrijven dragen bovendien bij aan het sociale leven en aan voorzieningen die het prettig leven maken. We zoeken in onze gemeente daarom naar een goed evenwicht tussen werken en wonen. De banen moet goed aansluiten op de aanwezige beroepsbevolking (het deel van de mensen dat kan en wil werken). Werk voor mensen met een praktijkschool is daarbij een bijzonder aandachtspunt.

Werk dichtbij woningen zorgt ook voor minder verkeer op de wegen en voor grotere sociale veiligheid. En voor het openbaar vervoer is het aantrekkelijk om routes te hebben langs woningen en werkplekken. Daarbij willen we de ruimte op bestaande bedrijventerreinen zo efficiënt mogelijk gebruiken. Bijvoorbeeld door veel banen mogelijk te maken die weinig ruimte kosten, door verdichting en/of het toevoegen van bouwlagen. Boerderijen waar de boer weg is, kunnen gebruikt worden voor andere soorten bedrijven of bijzondere woningen (bijvoorbeeld wonen met zorg).

De keuze van Gooise Meren:

We willen zorgen voor meer (passende) banen. Daarom kijken we naar meer mogelijkheden voor combinaties van wonen en werken in woongebieden. De bedoeling is dat dit niet tot te veel overlast voor omwonenden leidt. Het toevoegen van woon-werk combinaties mag ook niet teveel ruimte kosten in woonwijken.

Op de bedrijventerreinen is maar weinig uitbreiding mogelijk (vooral in Naarden). We kiezen daarom vooral voor verdichting en het duurzaam maken van de bestaande plekken waar bedrijven zitten.

6.4 Hoe houden we bij ontwikkelingen meer rekening met duurzaamheid?

Groen en water in de stad dragen bij aan het voorkomen van hittestress; het voorkomen van ongezonde situaties als gevolg van hitte. En groen en water zijn nodig om ons aan te kunnen passen aan het klimaat en voor een gezonde leefomgeving. Dat vinden we belangrijk. Ook mag de biodiversiteit niet verder achteruit gaan. Daarom willen we in ieder plan aandacht voor de versterking van de biodiversiteit. Het stedelijk gebied wordt zo steeds meer een plek waar veel soorten dieren en planten goed groeien en bloeien.

Bij de inrichting van de straten, pleinen, stoepen en parken, en bij de nieuwbouw en verbouw van woningen zorgen we dat dit duurzaam gebeurt. De onderwerpen klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief bouwen, biodiversiteit, energie en circulair bouwen (met hergebruik van materialen) worden onderdeel van het bouwprogramma. Hierbij is ook aandacht voor de energietransitie. Doel van de energietransitie is om zoveel mogelijk energie te besparen en over te schakelen op andere, duurzame energiebronnen. In 2050 moet Gooise Meren volledig energieneutraal zijn. Dat betekent dat in de gemeente net zoveel energie wordt opgewekt als verbruikt.

De keuze van Gooise Meren:

De onderwerpen klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief bouwen, biodiversiteit, duurzame energie en circulair bouwen worden bij elke ontwikkeling meegenomen. Bij de inrichting van straten, pleinen en parken en bij de nieuwbouw en verbouw van woningen nemen we passende maatregelen die bijdragen aan deze onderwerpen. We baseren ons daarbij ook op de uitwerking van de omgevingsvisie per gebied.

6.5 Hoe gaan we bodemdaling tegen?

Onze veenbodem heeft te maken met bodemdaling en 'oxidatie'. Dat betekent dat het veen langzaam verbrandt, omdat het aan de buitenlucht wordt blootgesteld. Bodemdaling en oxidatie zorgen ervoor dat de bodem steeds verder zakt. Hierdoor kunnen scheuren in gebouwen, straten en terreinen ontstaan. Verder zorgt het ook voor verdroging op de Utrechtse Heuvelrug. Bodemdaling heeft ook gevolgen voor de landbouw. Daarnaast komen er broeikasgassen vrij. Dit zorgt voor klimaatverandering: het wordt dan warmer en het gaat harder regenen. Bodemdaling zorgt dus voor veel problemen en is niet meer terug te draaien.

De provincie en het Rijk werken er daarom aan om de bodemdaling van het veenweidegebied te remmen, stoppen of te herstellen. Gemeente Gooise Meren ondersteunt dit doel. We vinden dit belangrijk, omdat bodemdaling niet meer terug te draaien is en voor veel problemen zorgt.

Er is niet één standaard oplossing voor bodemdaling. Er is maatwerk nodig. Het is ook belangrijk om maatregelen te nemen die meerdere problemen tegelijk oplossen. Bijvoorbeeld op het gebied van biodiversiteit, bodemdaling en water. Overheden en gebruikers moeten er samen aan werken om bodemdaling aan te pakken.

De keuze van Gooise Meren:

We willen bodemdaling van het veenweidegebied afremmen, stoppen of zelfs herstellen. Hierbij kunnen we tegelijkertijd zorgen voor minder uitstoot van broeikasgassen. Ook kunnen we daarmee de verdroging op de Utrechtse Heuvelrug tegengaan en werken aan meer biodiversiteit. Gemeente Gooise Meren gaat over bodemdaling en veenoxidatie in gesprek met andere overheden en gebruikers.

6.6 Hoe beschermen we historisch erfgoed en maken we tegelijk ontwikkelingen mogelijk?

In de dorpen, steden en in het landschap van Gooise Meren is veel erfgoed (historische gebouwen en andere overblijfselen) aanwezig. Tegelijkertijd zijn er ook nieuwe ontwikkelingen.

Op plekken met een hoge ruimtelijke kwaliteit (zoals beschermde stads- of dorpsgezichten) of met veel erfgoed, willen we voorzichtig omgaan met grote ontwikkelingen. Maar dat betekent niet dat er geen veranderingen mogelijk zijn! Het vraagt wél om zorgvuldige keuzes en om goede ontwerpen. Soms is hierbij juist ook het herstellen van de historische elementen mogelijk.

We willen de gebouwen (huizen en bedrijven) in onze gemeente zoveel mogelijk verduurzamen door over te stappen op duurzame energie en warmte. Deze 'warmte-transitie' starten we in gebieden waar de grootste resultaten zijn te verwachten met de minste inspanning. Bijvoorbeeld door een gezamenlijk warmtenet aan te leggen. Verduurzaming van erfgoed, zoals monumenten, komt pas op een later moment aan de orde.

De keuze van Gooise Meren:

In gebieden met een hoge cultuurhistorische kwaliteit of met monumenten en andere beeldbepalende panden gaan we zorgvuldig om met nieuwe ontwikkelingen. Het doel is dan aandacht te hebben voor het erfgoed. In gebieden met een lagere kwaliteit is dit minder belangrijk. We houden hierbij rekening met onze Schijf van Vijf en de uitwerking in deelgebieden.

6.7 Hoe wekken we duurzame energie op en beschermen we tegelijk ons landschap?

We moeten in de gemeente aan de slag om meer duurzame energie op te wekken. Windmolens en zonneparken kunnen alleen slechte gevolgen hebben voor de planten en dieren in het landschap. Het landelijk gebied is ons veel waard. We willen hier de biodiversiteit (het planten- en dierenleven) behouden en waar mogelijk zelfs verbeteren. Daarom kiezen we ervoor om in het landschap geen windmolens te plaatsen.

De aanleg van zonneparken willen we niet helemaal uitsluiten. Die koppelen we dan het liefst aan bestaande plekken die al verhard zijn. Denk aan zonnepanelen in geluidsschermen langs de snelwegen. Of een zonnedak op een parkeerterrein of op een plat dak. Voor grote zonneakkers zien we geen ruimte in het landelijk gebied. Hiervoor is de groene ruimte te schaars en te waardevol. Ook is de beschikbare ruimte in de kernen, met name op daken, nog te groot.

De keuze van Gooise Meren:

Het is belangrijk om de biodiversiteit te behouden en daar waar mogelijk te verbeteren. We houden het landschap zoveel mogelijk vrij van nieuwe energiesystemen, zoals windmolens en zonneparken.. Eventuele zonneparken koppelen we het liefst aan bestaande objecten of verhardingen.

6.8 Hoe zorgen we voor een gezonde woon- en leefomgeving?

De omgeving, waarin mensen wonen, werken en recreëren, heeft invloed op hun gezondheid. Een omgeving is gezond als die als prettig wordt ervaren, uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid laag is. Het gaat dan bijvoorbeeld om het bevorderen van sporten en fietsgebruik in plaats van de auto. Maar ook ontmoeting en ontspanning in de openbare ruimte dragen bij aan gezondheid. Een groene omgeving vermindert stress en stimuleert contact. Hierdoor voelen we ons gezonder. En in een wijk met sociale controle en goede contacten voelen we ons veiliger, waardoor we weer vaker naar buiten gaan. Bovendien is het voor de gezondheid belangrijk dat het milieu schoon is.

De keuze van Gooise Meren:

Bij stedelijke ontwikkelingen hebben we aandacht voor een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en elkaar ontmoeten.

6.9 Hoe houden we veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in evenwicht?

Veiligheid en bereikbaarheid zijn belangrijk om fijn te kunnen wonen, werken en recreëren. Wij willen dat mensen zich gemakkelijk en goed door Gooise Meren kunnen verplaatsen. Bij voorkeur is dit met weinig belasting voor de natuur en het milieu. Daarom hebben we beter openbaar vervoer nodig en betere fiets- en wandelmogelijkheden. Zeker als het drukker wordt in onze gemeente is dat belangrijk.

We maken een netwerk van goed bereikbare, aantrekkelijke en toegankelijke haltes van het openbaar vervoer. Vanuit die haltes zijn werk, wonen en recreëren goed te bereiken. De 'Gooilijn' moet vaker rijden en een goede aansluiting hebben op de Randstad. Ook het snellere HOV (Hoogwaardig Openbaar Vervoer) langs de snelwegen, zoals verbinding

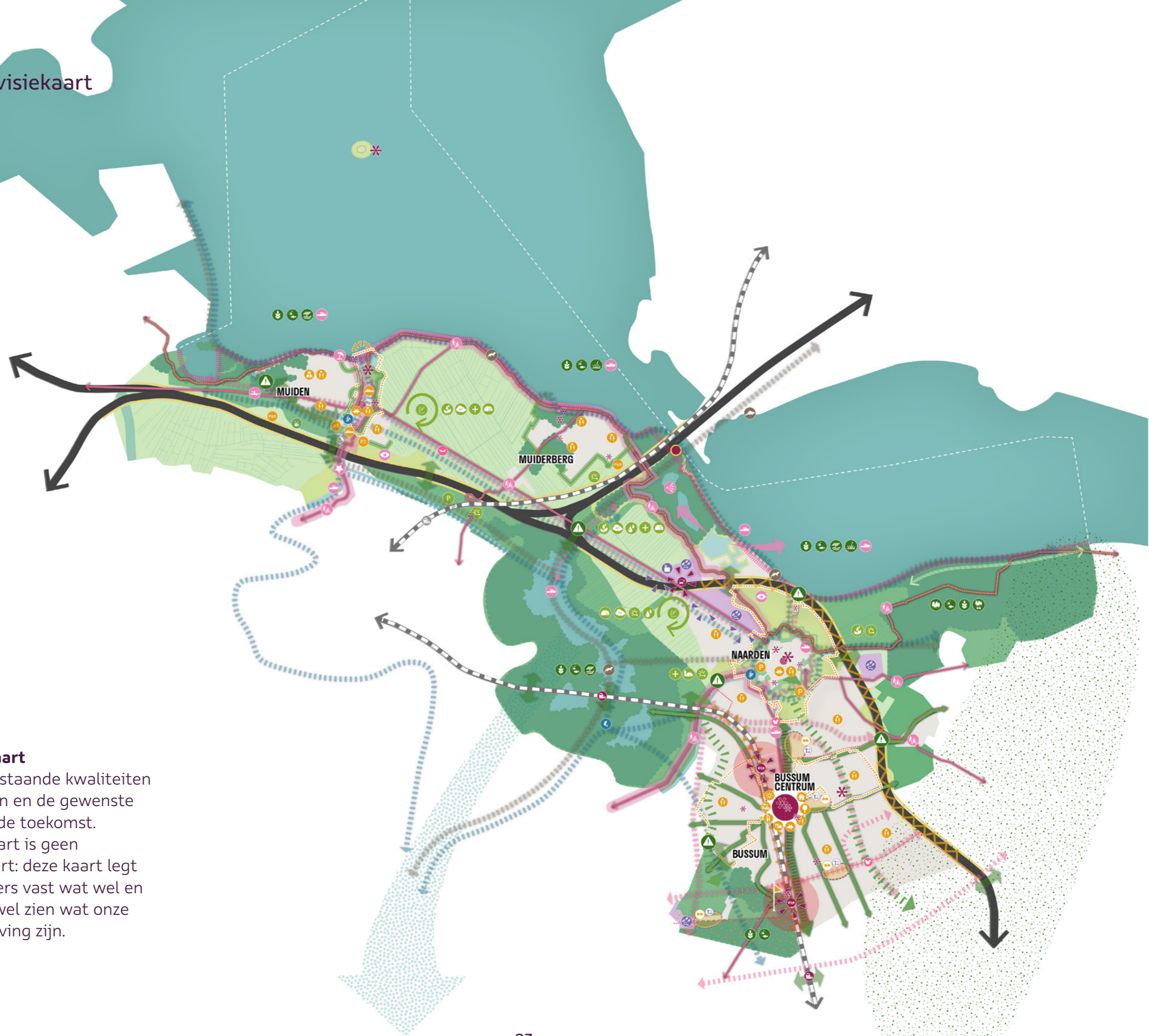
Utrecht-Gooi-Almere en langs de A1, moet verbeterd worden. Daarnaast willen we een goed werkend openbaar vervoer (bus) voor de kleine(re) kernen. Ook willen we meer verschil aanbrengen in de parkeernormen. Dat betekent dat we per plek of per groep mensen bekijken hoeveel parkeerplaatsen er nodig zijn (in plaats van dat we dit in de hele gemeente op dezelfde manier doen).

De keuze van Gooise Meren:

We willen openbaar vervoer en de mogelijkheden voor fietsers en voetgangers in Gooise Meren verbeteren. We maken het makkelijker om je hiermee te verplaatsen. We werken ook aan een lagere belasting van het verkeer op de natuur en het milieu.

6.10 Omgevingsvisiekaart

De omgevingsvisiekaart

Deze kaart laat de bestaande kwaliteiten van Gooise Meren zien en de gewenste ontwikkelingen voor de toekomst. De omgevingsvisiekaart is geen bestemmingsplankaart: deze kaart legt niet direct voor burgers vast wat wel en niet mag, maar laat wel zien wat onze doelen voor de omgeving zijn.

Legenda omgevingsvisiekaart

Legenda

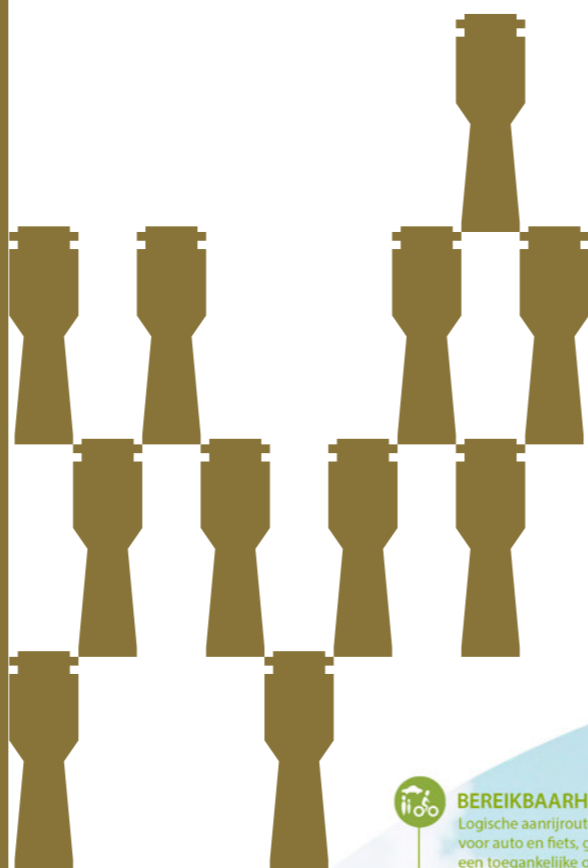
	Bevorderen van behoud cultuurhistorisch vastgoed en beschermde stads- en dorpsgezichten		Samenwerking binnen het centrum verbeteren (centrummanagement)		Naardermeer als kerngebied van Natte As door de Vechtstreek		Nadenken over toekomstige functie en kwaliteitsverhoging van (Golfpark) Naarderbos
	Kwalitatief verbeteren entree Naarden en Muiden vanaf het water met respect voor historische stadsgezicht		Uitstraling en belevingswaarde bevorderen		Huidig beheer van gronden in Naardermeent is versnipperd. Kansen om de natuur aaneengesloten en robuuster te maken		Open karakter schootsvelden met ruimte voor wandelen, fietsen en paardrijden
	Bereikbaarheid en toegankelijkheid van Muiden, Bussum, Naarden en Muiderberg voor voetgangers en fietsers optimaliseren en ontbrekende schakels oppakken		Bereikbaarheid verbeteren (zowel langzaamverkeer als auto)		Migratieroutes (otter, bever, egel, eekhoorn, vleermuis, ringslang, watersalamander)		Versterken water- en oeverrecreatie: zwemmen, surfen kitesurfen, kanoën, suppen, snelvaren, roeien en vissen (Naarden, Naarderbos, Muiderberg, Muiden)
	Behouden en versterken groene kraag/schil rondom Muiden en Muiderberg		Diversiteitsaanbod (winkels, horeca, sport)		Faunapassage		Ontwikkelen van waterfront als recreatieve continue lijn. Zoeken naar juiste balans tussen bruisende plekken en rust- en stiltegebieden
	Groene As (aaneenschakeling openbare parkjes en plantsoenen die vanaf de Vesting in Naarden, via het zuidelijke schootsveld doorloopt in de Bussumse Heide) voelbaar maken en inrichten als eenheid/continue route		Ontmoeting en gezondheid stimuleren in wijken		Knelpunt fauna		Onderzoeken van haalbaarheid van een binnenhaven in Muiden
	Groene wiggen die door de oostelijke en westelijke woonwijken van Bussum heen lopen als eenheid en continue gebied inrichten		Autoluw maken Centrum vesting Muiden, Centrum vesting Naarden, Brinklaan Bussum		Zoeken naar samenhangende aanpak voor veenweidegebied en regionale watersysteem (bodemdaling, biodiversiteit, waterkwaliteit, recreatie, klimaatverandering, landschap)		Uitbreiding van strand Westbatterij Muiden, met toevoeging van goede horeca (oog voor parkeren)
	Radialen verbinden en verknopen aan fiets- en wandelpaden		Opstappunt veerboot richting Pampus		Landbouw structuur verbreden (verduurzaming) - Verbetering kavelpaden; - Boerderijverplaatsing en -uitplaatsing; - Realisatie enkele veetunnels onder N236; - Onderzoek naar onderwaterdrainage; - Kavelruil en kavelaanvaardingwerken		Samenhang jachthaven Naarden, Naarderbos en Gooimeer-Noord vergroten
	Zachte overgang naar buitengebied		Parkeervoorzieningen aan de randen van de kernen		Op laaggelegen agrarisch gebied ruimte geven aan ontwikkeling van nieuwe natuur i.c.m. vernatting		Muidertrekvaart beter bevaarbaar maken
	Kleinschalige versnipperde bedrijventerreinen in de bebouwde kom omvormen naar inbreidingslocaties voor woningbouw, bijvoorbeeld het Stork terrein en de nieuwe Vaart		Uitbreidingslocatie		Pilot Keverdijksche Polder (nieuwe natuur/ vernatting)		Kijken hoe er slim geschoven kan worden en antwoord gegeven kan worden op verschillende initiatieven en opgaven binnen de beschikbare ruimte langs de oevers van de Vecht: kansen voor integrale gebiedsontwikkeling
	Inzetten op knooppuntontwikkeling rondom station Bussum Centrum en Bussum Zuid: opwaarderen van ov-knooppunt tot multimodale mobiliteitshub		Onderzoeken mogelijkheden om kleinschalige, versnipperde bedrijventerreinen in de bebouwde kom van Naarden en Bussum om te vormen naar woningbouwlocaties		Bijdrage leveren aan reductie van CO2 in het veenweidegebied		Zichtbaarheid en herkenbaarheid van de icoonfietsroute Zuiderzee versterken (sfeer en beleving)
	Inzetten op betere verbindingen en nieuwe treinconcepten richting Amsterdam als onderdeel van ambities van het rijk en MRA: kansen voor versterken openbaar vervoer, zoals Gooicorridor en de HOV 't Gooi		Gooimeer Noord transformeren naar bedrijventerrein tbv. uitbreiding van Gooimeer Zuid		Juiste balans vinden tussen schaalvergroting en -verkleining		Gebied rondom de Hollandse brug een recreatieve impuls geven (upgraden haventje is denkbaar)
	Inzetten op recreatieve poorten: HOV-halte op Gooimeer-Noord, station Naarden-Bussum en station Bussum-Zuid. Stimuleren het gebruik van ov, fietsen en wandelen. Belangrijk doel van de poorten is het verbeteren van bereikbaarheid van de recreatieve hotspots, cultuurhistorische trekkers en verschillende landschappen		Klimaatadaptief inrichten bedrijventerreinen en daken benutten voor zonne-energie		Inzetten op circulaire landbouw		Centrum
	Zoekgebied zonnepanelen langs de A1 en A6		Aanpakken 'smoel' bedrijventerrein Gooimeer Noord en Zuid langs de Naardertrekvaart		Zoeken naar mogelijkheden voor benutten nieuwe energiebronnen, zoals zonne-energie, windenergie, warmte-koude opslag en geothermie in het landschap		Woongebied
	Recreatieve poort naar het buitengebied		Koesteren van landschappelijke kwaliteiten en ecologische waarden waaronder N2000 gebieden (deel van Schootsvelden in Naarden en Naardermeer) en de MNM gebieden (Gooimeer, heidegebieden, boskamers)		Inzetten op verbreding van landbouw: nevenfuncties zoals zorgbedrijven, verblijfsrecreatie, poldersporten, botenverhuur, bezoekboerderijen, biogasproductie, GFT-verwerking en huisverkoop		Bedrijvigheid
	Barrière van de snelweg A1 en spoor zoveel mogelijk beperken en toename van hinder door geluid voorkomen		Koesteren van verschillende biotopen en specifieke habitatten met bijzondere natuurwaarden		Het gebied aan de zuidzijde van de wijk Krijgsman inrichten als natuurlijk biodivers rietland		Natuurgebied
	(Mogelijkheden voor) wonen in het centrum vergemakkelijken en stimuleren		Onderzoeken mogelijkheden drijvende zonnepanelen en windturbines waaraan ecologische eilanden kunnen worden gekoppeld op binnenmeren (Naardermeer) en randmeren (Jmeer, Gooimeer)		In stand houden / inpassen van erven in geval van herbestemming		Water
	Inzetten op vergroening centrum		De regio kan een bijdrage leveren aan reductie van CO2, bijvoorbeeld door het omzetten van naaldbos naar loofbos in Valkeveen		Inzetten op authentieke, historische trekpleisters		Bos
			Bevaarbaarheid staat onder druk als gevolg van zeer snelle groei van waterplanten: aanpak en behandelplan fonteinkruid op regionale schaal		Versterken en verduidelijken recreatieve fiets- en wandel infrastructuur		Snelweg
			In het bosgedeelte van de Klifkust zijn mogelijk kansen voor een kustwandelroute		Stelling van Amsterdam en Hollandse Waterlinie optimaal recreatief benutten en promoten als belangrijk onderdeel van het MRA landschap		Spoor
			Hoogte overgangen van de Heuvelrug beter toegankelijk maken voor beleving en zichtbaarheid				

7. Visie per deelgebied

7.1 Indeling in deelgebieden

Deze omgevingsvisie beschrijft de visie per deelgebied. Dat doen we omdat elk gebied anders is. Per deelgebied willen we daarom ook eigen aandachtspunten aan kunnen geven (als uitwerking van de Schijf van Vijf). We onderscheiden zes verschillende deelgebieden.

BEREIKBAARHEID
Logische aanrijroutes, gemakkelijk parkeren voor auto en fiets, goede OV-verbindingen en een toegankelijke openbare ruimte

SAMENWERKING
Ingewikkelde opgaven oppakken met verschillende betrokken partijen

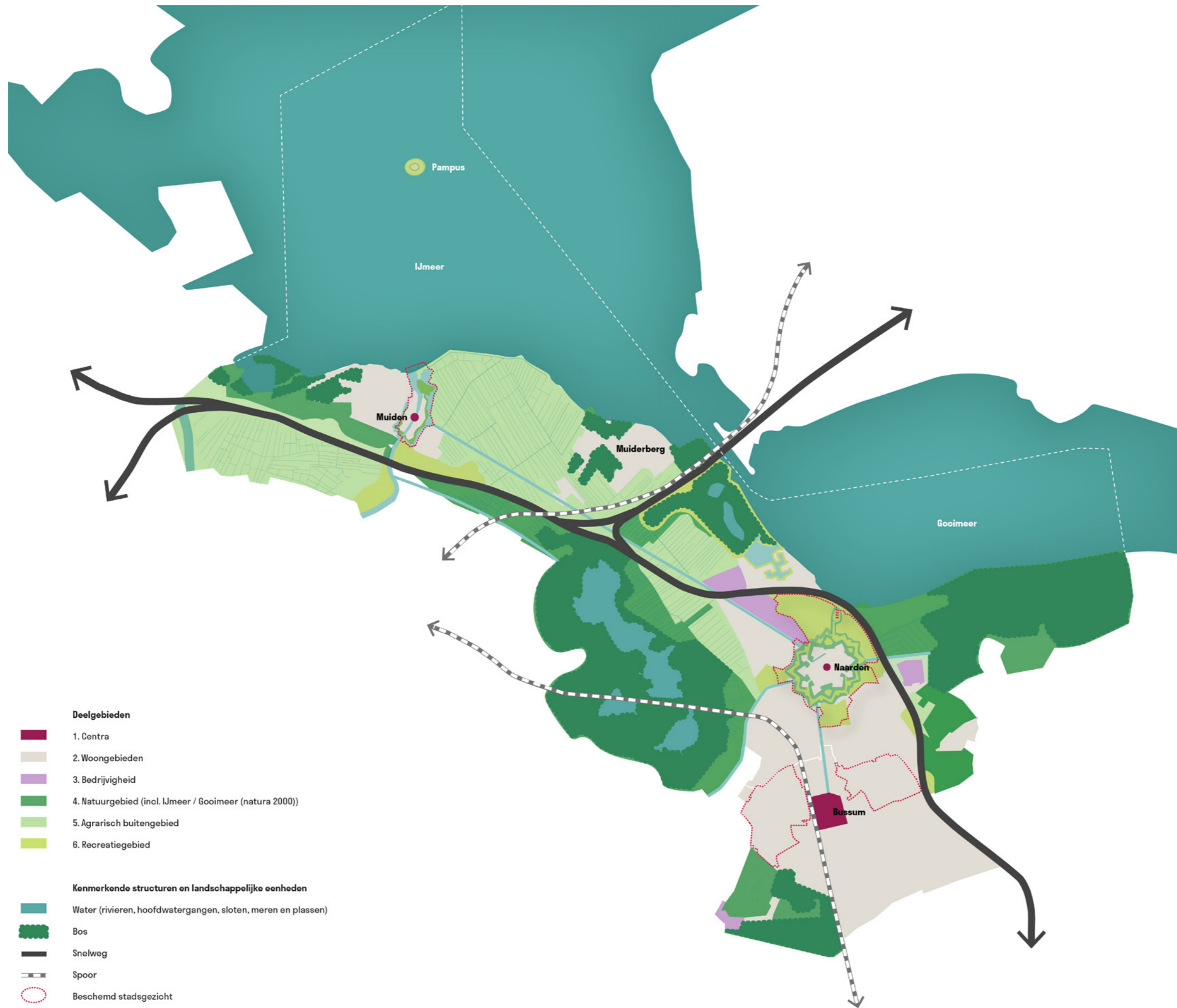
VITALE CENTRA
Een gevarieerd aanbod met hoge kwaliteit, gericht op uiteenlopende doelgroepen

ONTMOETEN
Zowel binnen als buiten voor alle doelgroepen

UITSTRALING EN BELEVINGSWAARDE
De (historische) bebouwing en de openbare ruimte passen bij de kwaliteiten van de centrumgebieden

WONEN IN HET CENTRUM
Voor diverse doelgroepen op ontwikkellocaties en boven winkels aan de randen van het centrum

VERGROENING
Openbare ruimte en gevels

7.2 Centrumgebieden

We kiezen voor levendige en sterke winkel- en centrumgebieden. Met levendig bedoelen we dat er veel leven in de brouwerij is. Onze centra zijn allereerst bedoeld voor inwoners van Gooise Meren. Door het versterken van de identiteit en levendigheid van de centra, ontstaat ook een aantrekkingskracht voor inwoners uit omliggende gemeenten. Het is daarbij niet de bedoeling dat de centra overspoeld worden met toeristen.

Voor een levendig en aantrekkelijk centrum is ook horeca belangrijk. En we bieden er ruimte voor evenementen. Natuurlijk moet de levendigheid dan in evenwicht zijn met de leefbaarheid. Horeca en evenementen zijn daarom kleinschalig en passen bij de grootte en het karakter van de plaatsen.

- Belangrijke aandachtspunten voor het omgevingsplan: erfgoed belangrijk, passend woningaanbod, goed verbonden met de regio, bruisende economie, veilige wijken.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: geluidhinder mogelijk, weinig trillinghinder.

7.3 Woongebieden

In Gooise Meren is de vraag naar woningen groot. Het gaat dan vooral om betaalbare, (klein) stedelijke woningen voor zowel jongeren als ouderen. Het gaat ook om woningen die vlakbij voorzieningen en centra liggen, zoals scholen, (buurt)winkels, sportgelegenheden en zorg. Verder is er behoefte aan 'levensloopbestendige' woningen. Een levensloopbestendige woning is geschikt om in te blijven wonen, als mensen ouder worden of zorg nodig hebben.

Niet alleen de woning zelf, maar ook de omgeving moet geschikt zijn om er lang zelfstandig te kunnen wonen. Ook als mensen oud worden. Daarom zijn winkels voor dagelijkse boodschappen in de buurt van woningen van groot belang.

We willen ons cultureel erfgoed (monumenten, historische plekken) meer gaan gebruiken. Bijvoorbeeld voor recreatie en ontmoeting. Daarom willen we historische gebouwen en beschermde stads- en dorpsgezichten in stand houden. In woongebieden zijn daarnaast ook openbare parkjes en plantsoenen belangrijk.

- Belangrijke aandachtspunten voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, eerlijke energietransitie, veilige wijken, toekomstbestendige mobiliteit, goed verbonden met de regio, in goede gezondheid, passend woningaanbod, duurzaam gebouwde omgeving.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: goede luchtkwaliteit, weinig verkeershinder, goede bodemkwaliteit, goede externe veiligheid, goede biodiversiteit, weinig geurhinder, weinig geluidhinder.

7.4 Bedrijventerreinen

In onze gemeente is steeds meer werk te vinden in beroepen in de recreatie en toerisme, zorg, horeca, beheer van het landschap enzovoort. Ook zijn er steeds meer ZZP'ers (zelfstandigen zonder personeel). Daarom willen we, vooral in Naarden en Bussum, kleine startende bedrijven of doorgroeiende ZZP'ers goede voorzieningen en mogelijkheden bieden.

De bedrijventerreinen in onze gemeente moeten ook verbeterd worden. Bijvoorbeeld met meer groen en een klimaatadaptieve inrichting; met meer ruimte voor water en groen, om hitte tegen te gaan en hevige regenval op te vangen. Gebouwen op bedrijventerreinen hebben vaak grote daken met veel ruimte voor zonnepanelen. Die kunnen we dus nog beter gebruiken voor het opwekken van zonne-energie.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, eerlijke energietransitie, innovatieve mobiliteit en circulariteit, goed verbonden met de regio, bruisende economie, toekomstbestendige mobiliteit.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: minder kwaliteit lichthinder, geluidhinder, trillinghinder.

7.5 Recreatieve gebieden

Gemeente Gooise Meren is aantrekkelijk voor bezoekers en dagjesmensen. Dat komt door het vele water, natuur, musea, theaters, historische gebouwen, en creatieve mensen. We gaan zorgen voor meer bekendheid bij groepen mensen die we graag ontvangen, zoals natuur- en cultuurliefhebbers, wandelaars, fietsers, sporters, fotografen en fijnproevers. Daarnaast willen we het nóg aantrekkelijker maken om Gooise Meren te bezoeken. Door bijvoorbeeld recreatiegebieden met elkaar te verbinden.

Daarnaast willen we het nóg aantrekkelijker maken om Gooise Meren te bezoeken. Dit kan door bijvoorbeeld recreatiegebieden met elkaar te verbinden. Het gaat om de grotere recreatiegebieden zoals de jachthavens, speelpark Oud-Valkenveen, het golfterrein Naarderbos, Forteiland Pampus, de strandjes en de oevers van de Vecht.

We willen het Waterfront en de havens van Muiden, Muiderberg en Naarden verder ontwikkelen, bijvoorbeeld door het binnenwater en het buitenwater met elkaar te verbinden. Ook willen we inzetten op meer variatie en kwaliteit in de recreatieve voorzieningen.

We kiezen dan voor 'hoogwaardige' recreatie, waarbij we massatoerisme zoveel mogelijk voorkomen. In de recreatieve gebieden willen we het parkeren goed regelen en zorgen dat je er gemakkelijk kunt komen. De druk op de omringende natuurgebieden moet laag worden gehouden.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, kansrijk water, toegankelijk en sociaal voor iedereen, veilige wijken.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: goede bodemkwaliteit, weinig geurhinder, goede biodiversiteit en goede waterkwaliteit.

7.6 Agrarisch buitengebied

In het buitengebied van Gooise Meren vraagt het veenweidegebied om bijzondere aandacht. Hier komen verschillende uitdagingen bij elkaar: zorgen dat de bodem niet te ver daalt, behouden van landschap, aanpassen aan klimaatverandering, meer biodiversiteit, kwaliteitsrecreatie, water en de toekomst van de landbouwbedrijven. In het veenweidegebied gaan we deze problemen zoveel mogelijk samen oplossen. Daarbij willen we oplossingen bedenken die gesteund worden door bewoners en gebruikers (zoals boeren). Bijvoorbeeld met nieuwe aantrekkelijke mogelijkheden en verdienmodellen (manieren waarop een boer zijn geld verdient).

Het landschap wordt niet alleen voor landbouw gebruikt, maar ook steeds meer voor recreatie en natuur. In landbouwgebieden die erg laag liggen, kunnen we soms bewust kiezen voor vernatting. We verhogen dan de grondwaterstand. Daar kan dan ook nieuwe, bijzondere (moerassige) natuur ontstaan. Bijzonder aan ons landschap is dat Gooise Meren op een overgang ligt: tussen stuwwal (een hoger gelegen gedeelte) en het lagere veengebied. Ook hier liggen kansen, omdat vernatting van het veengebied helpt om verdroging van de Utrechtse Heuvelrug tegen te gaan.

In ons landschap willen we ook zoeken naar mogelijkheden voor nieuwe energiebronnen, zoals zonne-energie, windenergie, Warmte Koude Opslag en geothermie (warmte uit de grond). Dat doen we met respect voor de bestaande eigenschappen van het landschap.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, kansrijk water, in goede gezondheid.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: weinig lichthinder, hoge kwaliteit lucht, geluid, biodiversiteit en water, lage kwaliteit trilling en externe veiligheid.

7.7 Natuurgebieden

De komende jaren komt er steeds meer aandacht voor het beheren en in stand houden van het landschap en voor de geschiedenis van de cultuur en voor de planten en dieren van deze gebieden; die hebben veel invloed op elkaar (ecologie). We zijn heel voorzichtig met de verschillende natuurgebieden en de leefgebieden van bijvoorbeeld de otter, das, raaf, zwarte specht en de ringslang. Boeren, natuurorganisaties en stichtingen kunnen daarbij allemaal meehelpen. We maken een netwerk van natuurgebieden en vergroten het netwerk van beschermde 'Natura 2000' gebieden. We verbinden de natuurgebieden met elkaar met nieuwe natuurverbindingen en faunapassages. Dit zijn plekken waar wilde dieren veilig wegen en spoorwegen kunnen oversteken.

- Belangrijke thema's voor het omgevingsplan: bloeiende biodiversiteit, kansrijk water, sterke samenleving met rijk verenigingsleven, toegankelijk en sociaal voor iedereen.
- Belangrijke milieuaspecten voor het omgevingsplan: Hoge kwaliteit licht, lucht, geluid, bodemkwaliteit, biodiversiteit en water, lage kwaliteit trilling.

8 Aan de slag

8.1.1 We doen het samen!

We gaan ervan uit dat de projecten uit de omgevingsvisie uitgevoerd worden door iedereen die in Gooise Meren woont, werkt, de vrije tijd doorbrengt, of er op een andere manier bij betrokken is.

Het beschermen, gebruiken en ontwikkelen van de leefomgeving is steeds meer de verantwoordelijkheid van de overheid, bedrijven, organisaties en inwoners samen; niet alleen van de overheid. De rol van de gemeente verandert daardoor.

8.1.2 Ruimte voor ideeën

In Gooise Meren willen we mensen de ruimte geven om met eigen plannen en ideeën te komen. Dat past ook in de werkwijze van de Omgevingswet. Plannen en ideeën in Gooise Meren worden behandeld op de 'ja, mits'-manier: we staan positief tegenover nieuwe ideeën, mits deze passen in de omgevingsvisie.

Plannen die niet passen binnen het bestemmingsplan (later: omgevingsplan, als de Omgevingswet in werking is getreden), moeten wel passen in de omgevingsvisie. We stimuleren en ondersteunen plannen en ideeën die op de een of andere manier bijdragen aan de doelen in de omgevingsvisie.

Iedere inbrenger van een idee kan in de omgevingsvisie zien waarop zijn of haar voorstel wordt beoordeeld:

- Onze doelen staan beschreven in de Schijf van Vijf (deel A)
- De doelen zijn verder uitgewerkt per onderwerp (deel B)
- Per gebied zijn ook een aantal eigen doelen weergegeven (deel C)

Natuurlijk zal een plan of idee in de praktijk niet op alle onderdelen maximaal 'scoren'. Een score is geen hard getal: het gaat om een 'kwalitatieve inschatting'. Het belangrijk dat er gemiddeld een positieve score uitkomt en dat er geen heel slechte scores tussen zitten. Dan is sprake van een 'maatschappelijke meerwaarde' van een plan of idee.

8.1.3 Participatie

In Gooise Meren betrekken we onze inwoners en andere betrokkenen zo vroeg mogelijk bij plannen en projecten. Hun belangen wegen nadrukkelijk mee. Mensen moeten hun stem op een goede manier kunnen laten horen: dit heet participatie. Het is belangrijk dat alle belangen en standpunten op tafel komen om een goede afweging (keuze) mogelijk te maken. Door mensen vroegtijdig te betrekken bij ontwikkelingen in de leefomgeving ontstaat ook een beter plan.

Mensen moeten zelf de participatie rondom hun plan regelen. Zij moeten dus overleggen met omwonenden en andere betrokkenen. Daarbij moeten zij een goed en open proces doorlopen.

8.1.4 Samenhang met andere instrumenten

Als de Omgevingswet in werking treedt (januari 2023) dan werkt de omgevingsvisie samen met twee andere hulpmiddelen uit de Omgevingswet: het omgevingsplan en de programma's:

- De omgevingsvisie wordt uitgewerkt in regels in het omgevingsplan. Het omgevingsplan geldt volgens de wet voor iedereen.
- De Omgevingswet biedt daarnaast de mogelijkheid om programma's te maken. Een programma is een uitwerking van de omgevingsvisie voor een bepaald onderwerp of gebied.

8.1.5 De omgevingsvisie blijft bij de tijd

De omgevingsvisie is niet klaar als de gemeenteraad deze heeft vastgesteld. Het is een visie waaraan we blijven werken en die we bij de tijd willen houden. Daarom zullen we de visie regelmatig aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen. Ook is het belangrijk dat de belangrijkste delen van het beleid in de omgevingsvisie is samengebracht, maar nog niet alles. De rest gaan we de komende jaren aan de omgevingsvisie toevoegen. Als er weer een nieuwe versie van de omgevingsvisie komt, dan kunnen burgers weer meedenken. Zo is de omgevingsvisie altijd bij de tijd!

Colofon

Titel	Samen wonen, werken, ondernemen en recreëren in een groen en historisch gebied Ontwerp-omgevingsvisie Gooise Meren DEEL A Visie
Datum	Maart 2022
Auteurs	Kernteam gemeente Gooise Meren en KuiperCompagnons, in samenwerking met TwynstraGudde en Maakdestad.
Kaarten en Vormgeving Copyright	KuiperCompagnons Citaten en beelden mogen zonder schriftelijke toestemming van de auteurs worden gebruikt, op voorwaarde dat een duidelijke bronvermelding en naamsvermelding erbij worden vermeld.

gm gooisemeren